

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту споживачів при врегулюванні простроченої заборгованості

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести зміни до таких законів України:

1. У Законі України «Про Національний банк України» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 29, ст. 238 і наступними змінами):

1) частину першу статті 1 доповнити абзацом такого змісту:

«Terminis «врегулювання простроченої заборгованості», «реєстр колекторських компаній» та «колекторська компанія» вживаються у цьому Законі у значеннях, наведених у Законі України «Про споживче кредитування»;

2) у частині першій статті 7:

пункт 9 викласти в такій редакції:

«⁹¹ веде Державний реєстр фінансових установ, реєстр колекторських компаній, а у визначеннях Національного банку випадках — інші реєстри осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк»;

доповнити пунктом 341 такого змісту:

«³⁴¹ здійснює нагляд за додержанням банками, іншими фінансовими установами, особами, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, та колекторськими компаніями законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки)»;

2. Абзац перший частини першої статті 73 Закону України «Про банки і банківську діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 5-6, ст. 30 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

«У разі порушення банками або іншими особами, які можуть бути об'єктом перевірки Національного банку України відповідно до цього Закону, банківсько-валютного законодавства, законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження збройного знищення, нормативно-правових актів Національного банку України, його вимог, встановлених відповідно до статті 66 цього Закону, здійснення ризикової діяльності, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, застосування іноземними державами або міждержавними об'єднаннями, або міжнародними організаціями санкцій до банків чи власників істотної участі у банках, що становлять загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку/або стабільноті банківської системи, порушення встановлених законодавством вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки)»;

2. Абзац перший частини першої статті 73 Закону України «Про банки і банківську діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 5-6, ст. 30 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

«У разі порушення банками або іншими особами, які можуть бути об'єктом перевірки Національного банку України відповідно до цього Закону, банківсько-валютного законодавства, законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження збройного знищення, нормативно-правових актів Національного банку України, його вимог, встановлених відповідно до статті 66 цього Закону, здійснення ризикової діяльності, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, застосування іноземними державами або міждержавними об'єднаннями, або міжнародними організаціями санкцій до банків чи власників істотної участі у банках, що становлять загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку/або стабільноті банківської системи, порушення встановлених законодавством вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки)»;

3. У Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 1, ст. 1 із наступними змінами):

1) у статті 1:

частину першу доповнити пунктом 28¹ такого змісту:

«²⁸¹ супровідні послуги — допоміжні послуги та посередницькі послуги»;

частину другу доповнити новим абзацом першим такого змісту:

«2. Терміни «колекторська компанія», «врегулювання простроченої заборгованості» вживаються у цьому Законі в значеннях, наведених у Законі України «Про споживче кредитування».

У зв'язку з цим абзац перший та другий вважати додатковою абзацами другим та третьим;

2) пункт 1 частини першої статті 3¹ викласти в такій редакції:

«1) забезпечення відповідального ставлення до всіх категорій споживачів фінансових послуг, у тому числі при врегулюванні простроченої заборгованості (дотримання вимог щодо етичної поведінки);»;

3) абзац перший частини четвертої статті 12¹ викласти в такій редакції:

«4. Фінансові установи повинні також розкривати шляхом розміщення на безоплатній основі в загальнодоступній інформаційній базі даних про фінансові установи та на власних веб-сайтах (web-сторінках) в обсязі та порядку, встановлених відповідним органом, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, таку інформацію»;

4) частину першу статті 38¹ доповнити пунктом 17 такого змісту:

«17) застосування Національним банком України два та більше разів протягом року заходів впливу за порушення встановлених законодавством вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки)»;

5) у статті 41¹:

частину першу викласти в такій редакції:

«1. Ненадання, несвоєчасне надання споживачу фінансових послуг визначені законодавством інформації про умови надання фінансових послуг, надання недостовірної інформації про фінансову послугу або порушення встановлених законодавством вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки) тягнути за собою відповідальність, встановлену законом»;

у частині другої:

абзац перший викласти в такій редакції:

«2. Органи, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, у межах своєї компетенції застосовують до фінансових установ, інших суб'єктів господарювання, що надають фінансові послуги, та осіб, які надають посередницькі послуги на ринках фінансових послуг, у тому числі кредитних посередників, колекторських компаній, штрафні санкції за такі порушення прав споживачів»;

пункт 7 викласти в такій редакції:

«7) неповідомлення надавачем фінансової послуги споживачу про відступлення права вимоги за договором про надання фінансової послуги, якщо обов'язковість такого повідомлення встановлена законом, — у розмірі від 300 до 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожен випадок такого неповідомлення»;

доповнити пунктами 8-10 такого змісту:

«8) недотримання встановлених законодавством вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки) — у розмірі від 3000 до 6000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

9) заличення до врегулювання простроченої заборгованості юридичної особи, не включеної до реєстру колекторських компаній, — у розмірі від 5000 до 8000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

10) недотримання встановлених законом вимог до договору про споживчий кредит — у розмірі від 5000 до 7000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

11) частину першу статті 1 доповнити абзацом такого змісту:

«1) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) врегулювання простроченої заборгованості — здійснювання кредитором, новим кредитором, колекторською компанією заходів, спрямовані на погашення у позасудовому порядку заборгованості споживача, який прострочив виконання грошового зобов'язання (прострочена заборгованість) за договором про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону. Заходи, здійснювані Фондом гарантування вкладів фінансових осіб у процесі введення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків в частині роботи з простроченою заборгованістю споживача, не є врегулюванням простроченої заборгованості»;

доповнити пунктами 11¹, 41¹ та 71¹ такого змісту:

«11) договір про споживчий кредит — вид кредитного договору, за яким кредитодавець зобов'язується надати споживчий кредит у розмірі та на умовах, встановлених договором, а споживач (позичальник) зобов'язується повернути кредит за сплатити проценти за користування кредитом на умовах, встановлених договором про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;

4) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

5) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

6) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

7) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

8) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

9) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

10) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

11) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

12) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

13) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

14) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит або іншим договором, передбаченим частиною другою другою статті 3 цього Закону;»;

15) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

«1) залучення до реєстру колекторською компанією, що виникають у зв'язку з врегулюванням простроченої заборгованості за договорами про споживчий кредит а

коштів кредитодавця, нового кредитора, колекторської компанії.

9. З ініціативи кредитодавця, нового кредитора, колекторської компанії або третьої особи, яка діє від іншого імені та/або в інших інтересах, не допускається спрямована на повернення просроченої заборгованості взаємодія у спосіб, передбачений пунктом 1 частини першої цієї статті (безпосередня взаємодія), із споживачем, його близькими особами, представником, спадкоємцем, поручителем, майновим поручителем, третіми особами, взаємодія з якими передбачено на договором про споживчий кредит та які надали згоду на таку взаємодію, з моменту отримання документів, які свідчать, що така особа:

1) е недіздатною особою або особою, обмеженою в діяльності;

2) переведе на стаціонарному лікуванні в закладі охорони здоров'я;

3) є особою з інвалідністю I групи;

4) є неповнолітньою особою.

У разі неподання документів, що підтверджують наявність обставин, передбачених цією частиною, їх наявність вважається непідтвердженою.

Стаття 26. Нагляд за додержанням вимог законодавства щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні просроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки)

1. Національний банк України у встановленому ним порядку здійснює нагляд за додержанням кредитодавцем, новим кредитором, колекторською компанією встановленого законодавством вимог щодо захисту прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні просроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки), шляхом:

1) розгляду звернень споживачів про недотримання кредитодавцем, новим кредитором та/або колекторською компанією вимог щодо етичної поведінки;

2) здійснення перевірок достатності та належності заходів, що вживаються кредитодавцем, новим кредитором з метою здійснення контролю за дотриманням колекторською компанією вимог щодо етичної поведінки;

3) надання кредитодавцю, новому кредитору рекомендацій щодо необхідності посилення контролю за дотриманням колекторською компанією вимог щодо етичної поведінки, а також рекомендацій кредитодавцю, новому кредитору, колекторської компанії щодо необхідності посилення контролю за дотриманням їхніми працівниками, третіми особами, залученими на підставі цивільно-правових договорів для безпосередньої взаємодії із споживачами, вимог щодо етичної поведінки;

4) перевірки дотримання кредитодавцем, новим кредитором, колекторською компанією вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні просроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки) та обмежень щодо обробки персональних даних споживача, його близьких осіб, представника, спадкоємця, поручителя або майнового поручителя, третіх осіб, взаємодія з якими передбачена договором про споживчий кредит та які надали згоду на таку взаємодію;

5) застосування до кредитодавця, нового кредитора, колекторської компанії передбачених законом заходів впливу за порушення вимог щодо етичної поведінки.

Національний банк України має право покласти на колекторську компанію обов'язок відсторонити від роботи будь-кого з керівників та/або працівників такої компанії у разі їх невідповідності вимогам, встановленим цим Законом та/або нормативно-правовими актами Національного банку України, у тому числі кваліфікаційним вимогам. Колекторська компанія зобов'язана вжити заходів для відсторонення від роботи та/або керівників та/або працівників такої осіб (таких осіб) у порядку, встановленому Національним банком України.

2. Національний банк України у встановленому ним порядку має право виключити відомості про колекторську компанію з реєстру колекторських компаній у разі:

1) отримання від колекторської компанії відповідної заяви про виключення з реєстру;

2) встановлення факту подання колекторською компанією до Національного банку України недостовірної інформації;

3) невідповідності власника істотної участі вимогам (у тому числі щодо ділової репутації), встановленим цим Законом та нормативно-правовими актами Національного банку України;

4) невідповідності структури власності заявника вимогам, встановленим цим Законом та нормативно-правовими актами Національного банку України;

5) застосування до колекторської компанії двох та більше разів протягом року заходів впливу, передбачених пунктами 2 і 3 частини першої статті 28 цього Закону;

6) отримання від кредитодавця, нового кредитора інформації про дострокове припинення (розірвання) договору з колекторською компанією з підстав порушення такою компанією визначених законодавством вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні просроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки) двох та більше разів протягом року;

7) наявності в Единому державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємця та громадських формувань відомостей про державну реєстрацію припинення відповідної юридичної особи, яка має статус колекторської компанії;

8) нездійснення колекторською компанією колекторської діяльності протягом року з дня включення до реєстру;

9) відмови колекторської компанії у проведенні перевірки колекторською компанією вимог Національного банку України щодо усунення виявлених порушень вимог закону, нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання колекторської діяльності;

10) неусунення колекторською компанією протягом року після тимчасової заборони на здійснення врегулювання просроченої заборгованості порушені вимог законодавства щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні просроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки).

3. Національний банк України у разі виключення з реєстру колекторських компаній відомостей про колекторську компанію, що має укладені договори про здійснення врегулювання просроченої заборгованості, інформує у порядку та строки, встановлені Національним банком України, про таке виключення відповідного кредитодавця або нового кредитора, який має укладений з такою колекторською компанією договір, а також включено з реєстру колекторську компанію.

Кредитодавець, новий кредитор у разі отримання від Національного банку України інформації про виключення з реєстру колекторською компанією з резерву колекторських компаній діє засобами достроково в односторонньому порядку розірвати договір з таю компанією.

Стаття 27. Контроль за діяльністю колекторської компанії

1. Кредитодавець, новий кредитор зобов'язаний здійснювати у формах, встановлених Національним банком України, контроль за додержанням колекторською компанією встановлених законодавством вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні

просроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки) та має право вимагати від такої компанії усунення порушень. З цією метою кредитодавець, новий кредитор здійснює облік і розглядає усіх отриманих ним звернень про порушення прав споживачів при здійсненні колекторською компанією врегулювання просроченої заборгованості.

2. Кредитодавець, новий кредитор зобов'язаний достроково в односторонньому порядку розірвати договір з колекторською компанією, яка два та більше разів протягом року з дня першого отримання кредитодавцем, новим кредитором підтвердження інформації про порушення колекторською компанією встановлених законодавством вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні просроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки).

3. Кредитодавець, новий кредитор зобов'язаний повідомити Національний банк України про закінчення строку дії договору, укладеного з колекторською компанією, та/або про дострокове припинення (розірвання) такого договору на строки та в порядку, встановлені Національним банком України.

У разі отримання кредитодавцем, новим кредитором від будь-якої особи, яка не включена до реєстру колекторських компаній, пропозиції щодо здійснення в його інтересах дій, що за суттю є врегулюванням просроченої заборгованості, такий кредитодавець, новий кредитор зобов'язаний не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання відповідної пропозиції повідомити про це Національний банк України у встановленому ним порядку.

Стаття 28. Відповідальність за порушення вимог щодо етичної поведінки

1. У разі порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні просроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки), Національний банк України має право у встановленому ним порядку застосувати такі заходи впливу, адекватні вчиненню порушення:

1) направити кредитодавцю, новому кредитору та/або колекторською компанією письмове застереження з вимогою про усунення виявленого порушення та/або викрити заходів для недопущення такого порушення у подальшій діяльності (далі – письмове застереження);

2) накласти відповідно до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» штраф на кредитодавця, нового кредитора та/або колекторською компанією;

3) тимчасово заборонити колекторській компанії здійснювати врегулювання просроченої заборгованості;

4) включити відомості про колекторську компанію з реєстру колекторських компаній у випадку, передбаченому пунктом 5 частини другої статті 26 цього Закону;

5) тимчасово зупинити або відкликати (анулювати) ліцензію кредитодавця – небанківської фінансової установи, нового кредитора – небанківської фінансової установи на провадження діяльності з наданням фінансових послуг.

Національний банк України застосовує заходи впливу, передбачені цією частиною, з дотриманням принципів співінності, врахування характеру та обставин вчинення порушення, причин, що зумовили вчинення такого порушення, заходів, вжитих для запобігання порушенню та його усунення, а також врахування наслідків порушення.

2. Рішення Національного банку України про застосування заходу впливу може бути оскаржено в судовому порядку. Оскарження рішення Національного банку України не зупиняє його виконання.

3. Рішення Національного банку України про застосування заходу впливу у вигляді накладення штрафу на більшість з чинності з днем наступного заходу впливу, настільки до споживача, його близьким осіб, представника, спадкоємця, поручителя, майнового поручителя, третім осіб в оману щодо:

а) розміру, характеру та підстав виникнення просроченої заборгованості, фізичним та юридичним осіб, залученим на договірних засадах такими юридичними осібами, до безпосередньої взаємодії із споживачем, його близькими осібами, представником, спадкоємцем, поручителем або майновим поручителем, третім осібами, при врегулюванні просроченої заборгованості;

б) передачі питання про погашення просроченої заборгованості на розгляд суду, можливості застосування до боржника заходів адміністративного та кримінального переслідування;

в) належності юридичних осіб, які на день набрання чинності цим Законом здійснюють діяльність з врегулювання просроченої заборгованості, фізичних та юридичних осіб, залучених на договірних засадах такими осібами до безпосередньої взаємодії із споживачем, його близькими осібами, представником, спадкоємцем, поручителем або майновим поручителем, третім осібами при врегулюванні просроченої заборгованості;

3) з власною ініціативи взаємодія із споживачем, його близькими осібами, представником, спадкоємцем, поручителем, майновим поручителем або третім осібами, та/або з іншими близькими осібами у період з 20 до 9 годин, а також з вихідні, святкові і неробочі дні;

4) взаємодія із споживачем, його близькими осібами, представником, спадкоємцем, поручителем, майновим поручителем або третім осібами, та/або з іншими близькими осібами у більше двох разів на добу, крім випадків додаткової взаємодії за їхнію власною ініціативою. Взаємодія за допомогою засобів зв'язку вважається такою, що відбулася, якщо в результаті такої взаємодії особи передано змістовну інформацію про розмір просроченої заборгованості (розмір кредиту, проценти за користуванням кредитом, розмір комісії та інших платежів, зв'язків з отриманням, обслуговуванням і поверненням кредиту), порядок її погашення, розмір неустойки та інші платежів, що стягаються у разі невиконання зобов'язань за договором про споживчий кредит або відповідно до закону;

5) приховувати інформацію про номер контактного телефону, з якого здійснюється дзвінок або надсилається повідомлення споживачу, його близьким осіб, представнику, спадкоємцю, поручителю, майновому поручителю, третім осібами, про поштову адресу або адресу електронної пошти, з якої надсилається повідомлення, про відправника поштового або електронного повідомлення;

6) використовувати функцію (сервіс) автоматичного додзвону до споживача, його близьким осіб, представника, спадкоємця, поручителя, майнового поручителя, третіх осіб протягом більше 30 хвилин на добу;

7) використовувати на конвертах або повідомленнях споживача, його близьким осіб, представнику, спадкоємцю, поручителю, майновому поручителю або третім осіб, зображення, що можуть місця погрози, а також змішувати на конвертах або повідомленнях відомості, що прямо чи опосередковано вказують на наявність заборгованості, використовувати написи «виконавчий документ», «рішення про стягнення», «повідомлення про виселення» тощо, а також найменування органів державної влади, у тому числі осіб, які здійснюють повноваження у сфері примусового виконання рішень;

8) будь-яким чином повідомляти третіх осіб про засторожність споживача або здійснювати взаємодію з цими осібами таким чином, щоб ім стала відома або могла стати відомою інформація про заборгованість споживача, крім випадків взає